

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Programma VAWOZ
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Datum: 28 maart 2024
Onderwerp: Zienswijze cNRD pVAWOZ

Geachte heer/mevrouw,

U heeft op 23 februari jl. de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (cNRD) in het kader van Programma VAWOZ 2031-2040 ter inzage gelegd voor het indienen van een reactie. De zeven gemeenten in de regio Zaanstreek-Waterland maken via deze brief graag gebruik van de mogelijkheid om hun gemeenschappelijke zienswijze aan u kenbaar te maken.

Voorafgaande aan de inhoud van onze opmerkingen willen wij u complimenteren met de tot op heden geleverde inspanningen voor de verduurzaming, randvoorwaardelijke versterking van het energienet en de wijze waarop u ons sinds kort betreft.

Wij onderschrijven de noodzaak voor een robuust en toekomstbestendig elektriciteitsnetwerk en wij realiseren ons dat dit uitbreidingen in de infrastructuur met zich meebrengt. Beschikbaarheid van duurzame energie in de vorm van elektriciteit is immers noodzakelijk voor huidige en toekomstige ontwikkelingen in onze regio.

We maken ons echter ook zorgen over de effecten die de inpassing van deze nieuwe infrastructuur heeft op de ruimtelijke kwaliteit van onze regio, de leefomgeving van onze inwoners en de ontwikkelingsmogelijkheden zoals gemeenten die voor ogen hebben. Daarom brengen wij met betrekking hiertoe onderstaande vijf punten bij u onder de aandacht.

1. Samenhang met 380KV Netuitbreiding Noord-Holland Noord

Vanuit onze regio zien wij een onlosmakelijk samenhang met het project Netuitbreiding Noord-Holland Noord (NNHN) in het kader waarvan EZK momenteel onder meer de tracering voor de nieuwe 380 kV-leiding alsook de locatie voor het bijbehorende zuidelijke hoogspanningsstation onderzoekt.

VAWOZ en NNHN zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden, maar lijken met weinig samenhang te worden opgepakt. De ruimtelijke inpassing van de noodzakelijke uitbreidingen in infrastructuur voor beide trajecten moeten in dezelfde beschikbare ruimte gevonden worden. Wij vragen u daarom om de samenhang tussen het project NNHN en VAWOZ-programma verder te verdiepen waarbij u de onderlinge beïnvloeding duidelijker illustreert en beschrijft. Hierbij doelen we onder meer op

onderstaande punten.

- Naast een optie voor aanlanding op een hoogspanningsstation ten westen van Zaanstad is de totale opgave (en daarmee de ruimtelijke impact) feitelijk groter. In de cNRD ligt ook een zoekcirkel (p. 35) voor een elektrolyser (omzetten overbodige energie in waterstof). Deze elektrolyzers kunnen het beste nabij aanlandingslocaties geplaatst worden (p. 9). De totale oppervlakte van een 1 GW elektrolyser kan oplopen tot 20 hectare (p. 22), afhankelijk van de beschikbaarheid van elektriciteit en zoetwater. Als nu al bekend is dat ook een elektrolyser bij het hoogspanningsstation nodig is, dan is het wenselijk dat de opgetelde ruimtelijke impact integraal beoordeeld wordt (hoogspanningsstation, elektrolyser en converterstation). Indicatief gaat dat al snel richting een ruimtelijke claim rond de 50 hectare. Deze optelsom heeft een wezenlijk andere impact op de omgeving en heeft mogelijk gevolgen voor het realiteitsgehalte van de zoeklocaties.
- Binnen Programma VAWOZ wordt het uitgangspunt gehanteerd dat een converter-/transformatorstation op land op maximaal 6 km afstand ligt van een hoogspanningsstation waarop wordt aangesloten (p. 20). Onduidelijk is hoe de integrale beoordeling van de locatie voor een converterstation nu wordt meegenomen. VAWOZ lijkt de tracés te beoordelen, maar de ruimtelijke impact van de bijbehorende converterstations (en evt elektrolyzers) maakt een tracé ook meer of minder geschikt.
- Voor de gemeente in onze regio is het complex om de samenhang tussen VAWOZ en NNHN echt te doorgronden juist vanwege het feit dat beide (besluitvormings)processen in twee afzonderlijke rijkscoördinatieregelingen zijn ondergebracht. Keuzes in het ene traject hebben zoals gezegd consequenties voor wat er moet of kan in het andere traject. Om inhoudelijk en procesmatig beter inzicht te krijgen, willen we de suggestie doen om voor zover mogelijk deze twee onderzoekstrajecten samen op te pakken en niet in twee afzonderlijke planMERs. Dat is wellicht procedureel niet meer te realiseren. In dat geval doet de regio de suggestie om een andere structuur op te tuigen om de onderlinge afhankelijkheden inzichtelijk te maken.

2. Bovengronds of ondergronds

Wij stellen tot ons genoegen vast dat de kabeltracés voor de aanlanding binnen VAWOZ (anders dan bij het project NNHN) *wel* ondergronds kunnen worden aangelegd. Hierbij maakt u geen onderscheid tussen de kabels voor gelijk- of wisselstroom. De keuze voor de ondergrondse aanleg intrigeert omdat parallel aan het 380 kV-tracé in het kader van NNHN is gesteld dat dit enkel bovengronds kan vanwege technische beperkingen en omdat ondergrondse storingen moeilijk zijn te verhelpen.

Onze vraag voor het VAWOZ-programma heeft betrekking op de bedrijfszekerheid. Wat maakt dat de ondergrondse opties in VAWOZ tot ver in Noord-Holland wel een optie zijn en voor 380 kV bij het project NNHN niet?

Nu ondergrondse aanlanding denkbaar is via Castricum naar Zaandam, maar ook van Zeeland naar Limburg, zien wij dit ook voor ogen vanaf bijvoorbeeld Den Helder naar Zaandam, of van de IJmond naar Middenmeer. Kortom een lange aanlanding met een ondergrondse gelijkspanningskabel naar een converterstation dicht bij het hoogspanningsstation. Hoe verhoudt dit zich tot de noodzaak van een 2e 380 kV-tracé door Zaanstreek-Waterland bovengronds, als een aanlanding in de kop van Noord-Holland wordt gerealiseerd en deze stroom moet worden aangesloten op het zuidelijk deel van het hoogspanningsnet? Maakt een lange ondergrondse aanlanding een 2e bovengrondse 380-tracé niet

gewoon overbodig? Wij brengen dit expliciet naar voren omdat de ruimtelijke gevolgen voor een dubbele mastenrij voor 4 circuits veel groter zijn dan een enkele rij masten.

3. Water en bodem sturend

U stelt: "de aanleg van energie-infrastructuur is minder wenselijk in bijvoorbeeld diepe polders en veenweidegebieden" (p. 36). Hiermee zijn wij het van harte eens. We vragen u om dit aspect in samenhang te zien met enerzijds de opgave om veenweiden te 'vernatten' ten behoeve van het remmen van bodemdaling en het terugdringen van CO₂-uitstoot als gevolg van veenoxidatie en met anderzijds de opgave om bij piekbuien water te bergen in deze gebieden.

4. Waterbehoefte voor eventuele elektrolyzers

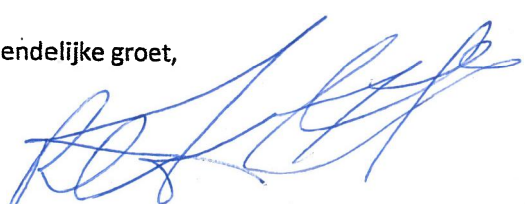
Voor de zoetwatervraag van eventuele elektrolyzers moet een groot oppervlaktewater in de nabijheid beschikbaar zijn. Maar de beschikbaarheid van zoetwater is nu al een knelpunt voor het op hoogte houden van het waterpeil in het veenweidegebied in de gehele regio Zaanstreek-Waterland. We voorzien als gevolg van klimaatveranderingen de waterverdelingsvraag steeds nijpender worden. Het toevoegen van een extra watervragende functie in dit gebied vormt daarbij een complicerende factor.

Tot slot

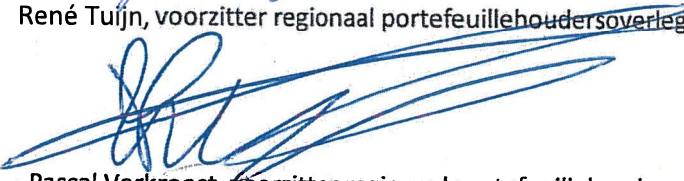
De ruimtelijke inpassing van de nieuwe energie-infrastructuur zal een negatieve impact hebben op de landschappelijke kwaliteit van onze regio en wellicht ook gemeentelijke ambities met betrekking tot de realisatie van onder meer toekomstige woon- en bedrijfslocaties belemmeren of onmogelijk maken. De regio gaat daarover graag met u in gesprek.

De gemeentebesturen van de regio Zaanstreek-Waterland wensen u veel succes met de spoedige- en zorgvuldige totstandkoming van benodigde besluiten om de energie uit wind op zee te verbinden met het hoogspanningsnet om daarmee onze maatschappelijke energiebehoefte verder te verduurzamen. Wij hopen met de door ons aangedragen aandachtspunten bij te dragen en zo de blijvende samenspraak met de omgeving tot een succes te maken.

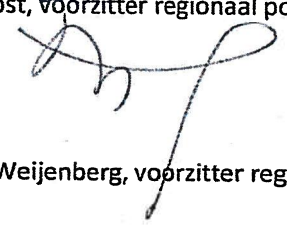
Met vriendelijke groet,

René Tuijn, voorzitter regionaal portefeuillehoudersoverleg Duurzaamheid

Pascal Verkroost, voorzitter regionaal portefeuillehoudersoverleg Ruimte

Astrid van de Weijenberg, voorzitter regionaal portefeuillehoudersoverleg Landschap